

Механізми банківського кредитування в аграрній сфері

У процесі трансформаційних перебудов в економіці аграрний сектор як один із пріоритетних у вітчизняній економіці постає перед проблемою недостатнього самофінансування аграрних підприємств, що зумовлює необхідність активної участі держави у розвитку галузі через механізм банківського кредитування. Економічні перетворення вимагають від банківської системи спроможності забезпечувати зростаючі потреби аграрних товаровиробників необхідними кредитними ресурсами, що сприятиме підвищенню темпів росту агропромислового виробництва та економіки в цілому.

Сучасна практика забезпечення аграрних підприємств необхідними ресурсами переконливо доводить про недосконалість механізмів банківського кредитування, що підтверджується скороченням обсягів наданих кредитів і зниженням частки їх у кредитному портфелі банківських установ, що ставить аграрні підприємства в неоднакові умови порівняно з іншими позичальниками.

Всі ці питання всебічно досліджені в рецензованій монографії «Механізми банківського кредитування в аграрній сфері»*, яка присвячена розв'язанню проблем кредитного забезпечення підприємств аграрної сфери економіки.

Структура монографії відповідає класичній схемі методики наукового дослідження. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків і списку використаної літератури, в ній проаналізовано підходи до визначення теоретичної сутності банківського кредитування та його ролі у фінансовому забезпеченні діяльності суб'єктів аграрної сфери економіки.

Велику увагу приділено ролі банківської системи в механізмі фінансового забезпечення підприємницької діяльності суб'єктів

аграрної економіки. Автором підкреслено, що механізм банківського кредитування підприємницької діяльності аграрних підприємств формується і використовується кожним комерційним банком на основі сформованої кредитної політики, ефективність якого визначається збігом економічних інтересів кредитора та позичальника і, як результат, досягнення кінцевої мети кожного суб'єкта кредитних відносин: для позичальника – зростання ефективності підприємницької діяльності за рахунок позичених джерел, а для кредитора – одержання прибутку від кредитної операції без втрати потенційного клієнта на майбутнє.

Позитивної оцінки заслуговує розгляд автором механізму функціонування банківської системи на основі порівняльної характеристики механізмів кредитування суб'єктів аграрної сфери окремими банківськими установами, що дало можливість зробити висновки, що на практиці банківські установи застосовують інструменти, орієнтовані на всіх позичальників, не враховуючи специфіку окремих галузей економіки, зокрема аграрної сфери. А це ставить у нерівні й не вигідні умови сільськогосподарських товаровиробників порівняно з іншими позичальниками. Проблемним питанням у механізмі банківського кредитування аграрних підприємств є порівняна обмеженість спектра банківських кредитних послуг, наявність досить обмеженої кількості кредитних програм для малого і середнього бізнесу порівняно з розвинутими країнами.

Значна увага в монографії приділена аналізу стану банківського кредитування в аграрній сфері, який визначається як недостатній і робиться висновок, що для збільшення обсягів банківського кредитування аграрних підприємств, враховуючи визначені проблеми, варто вдосконалювати кредитний механізм із метою створення сприятливіших умов кредитного забезпечення, в тому числі за активної державної регуляторної політики.

* Вдовенко Л.О. Механізм банківського кредитування в аграрній сфері [моногр.] / Л.О. Вдовенко. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2013. – 378 с.

Вагоме місце займають питання управління кредитним забезпеченням в аграрній сфері економіки. Автором встановлено, що можливості банківських установ здійснювати кредитування суб'єктів підприємництва з метою забезпечення безперервності відтворювального процесу та його розширення значною мірою залежать від застосування НБУ тих чи інших інструментів грошово-кредитної політики.

Погоджуємося з позицією автора, що можливості використання монетарних інструментів грошово-кредитної політики НБУ є обмеженими й малоефективними: для операцій на відкритому ринку – через нерозвиненість фондового ринку, індикативний характер облікової ставки НБУ; через спрямування рефінансування комерційних банків більше на підтримку короткострокової їх ліквідності, а не на забезпечення банків ресурсами для нарощування обсягів кредитів та інвестицій в економіку.

Для дієвості впливу інших монетарних інструментів на кредитну активність банківських установ щодо аграрного сектора економіки автор пропонує змінювати підходи до операцій із рефінансування комерційних банків, у тому числі через удосконалення механізму довгострокового рефінансування, що дасть можливість при низькій обліковій ставці зменшувати процентні ставки за кредитні ресурси.

Заслуговує на увагу вивчення зарубіжного досвіду кредитування підприємств в аграрній сфері та реалії застосування його в умовах української економіки й методичні підходи до надання банківських кредитів.

Таким чином, детальне ознайомлення зі змістом рецензованої монографії дає підстави зробити висновок, що вона містить наукові результати, які в сукупності розв'язують важливі науково-прикладні проблеми фінансового забезпечення аграрних підприємств через залучення ресурсів банків, що є суттєвим внеском у розвиток теорії фінансів і методології забезпечення кредитними ресурсами суб'єктів аграрної сфери.

У цілому монографія є своєчасною, необхідною та змістовною науковою працею, яка спирається на глибокі теоретичні розробки, вітчизняну законодавчу базу, статистичні матеріали, дані Головного управління агропромислового розвитку Вінницької обласної державної адміністрації, офіційних сайтів банківських установ й узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду кредитного забезпечення підприємств аграрної сфери економіки.

Монографічне дослідження відзначається високим науковим рівнем, є цінним як із погляду постановки, так і розв'язання актуальних теоретичних та практичних проблем.

***М.Я. Дем'яненко, доктор економічних наук,
професор, академік НААН,
заслужений діяч науки і техніки України***

*